

PROTOKOLL

BISKOPSVISITATION

SUNDSVALLS FÖRSAMLING
14-17, 26 MARS 2017

INNEHÅLL

PROGRAM • BAKGRUND • RAPPORT • VISITATIONSTAL • HANDLINGSPLAN • ANSTÄLLDA/FÖRTROENDEVALDA

PROGRAM

TISDAG DEN 14 MARS

- 08.30 Samling med kansliet, Kyrkans Hus
- 09.30 *Fika*
- 10.00 Samling med vaktmästare och värdinnor
- 11.00 Samling med musiker
- 12.10 Mässa, GA-kyrkan
- 12.45 Sopp lunch, Skönsmons församlingshem
- 13.45 Samling med diakonerna
Middag
- 17.30 Barnkörer, Skönsmons församlingshem
- 18.30 Tritonus/Sundsvalls kyrkokör/Mixkören, Kyrkan Hus

ONSDAG DEN 15 MARS

- 08.30 Samling med präster, Skönsmons församlingshem
- 09.30 *Fika*
- 10.00 Spädbarnsmusik
Lunch
- 13.30 Samling med arbetslaget Barn & Ungdom/Miniorer/Juniorer/Arken, Nacksta församlingshem
- 14.30 *Paus*
- 16.00 Ungdomskören, Kyrkans Hus
- 16.30 Öppet Kyrkis för ensamstående
- 17.00 Soppmässa; mat och mässa, Kyrkans Hus och GA-kyrkan
- 19.00 Samklang, Kyrkans Hus

TORSDAG DEN 16 MARS

- 08.00 Morgonmässa, GA-kyrkan
- 08.30 Arkiv och förvaltning, Kyrkans Hus
- 09.30 *Fika*
- 10.00 Romska projektet/Forza Nacksta. Reijo Oivaeus, Stefan Andersson och Yamandu Pontvik
- 11.00 *Lunch*
- 12.10 Lunchmusik, GA-kyrkan
- 12.30 Sång för hälsan, Kyrkans Hus
- 13.30 Finska träffpunkten, Kristinelund
- 15.00 Bunne, Kyrkans Hus (endast två deltagare från visitationsgruppen)
- 16.00 Samling med förtroendevalda
- 17.30 Middag med buffé i Martin Luther. Anställda och förtroendevalda inbjuds. Kyrkans Hus

FREDAG DEN 17 MARS

- 09.00 Hospice, Sidsjön
Paus
- 13.30 Rundtur – kapell och kyrkogårdar

SÖNDAG DEN 26 MARS

- 10.00 Samling och genomgång av gudstjänst
- 11.00 Visitationsmässa. Ungdomskör, Tritonus, Mixkören
Kort paus
Visitationsstämma i kyrkan
Kyrklunch i Martin Luther, Kyrkans Hus

BAKGRUNDSFAKTA

I Sundsvalls församling bor det 27 614 personer, varav 18 408 är medlemmar*. Det innebär att 67 procent är medlemmar i Svenska kyrkan. Det arbetar 50 personer i församlingen. (*Statistiken är hämtad från Svenska kyrkans statistikdatabas 31/12-2015).

Sundsvalls kommun kan sägas vara ett Sverige i miniatyr, då de i stort sett följer medianen för kommuner i landet. Demografiska utmaningar finns, som en åldrande befolkning, kvinnoöverskott och ojämn försörjningsbalans, men för centrala Sundsvall finns utvecklingspotential. Till skillnad från andra kommuner i Västernorrlands län är Sundsvall en stabil kommun och tycks ha en ljusare framtid.

Åldersmässigt följer Sundsvall i stort sett medelvärdena, genomsnittsåldern i kommunen är 42 år. Toppar i befolkningsstatistiken ligger runt 30 respektive 50 år. Liksom i övriga landet kommer alltså antalet äldre kommuninvånare att öka markant de kommande decennierna, vilket är en utmaning för kommunens framtidsplanering.

Invånarantalet i Sundsvalls församling beräknas öka, då ett flertal nybyggen är planerade, både i hamnområdet och i stadens utkant. Andelen utrikesfödda i kommunen är cirka 10 procent (16 procent riksgenomsnitt). I takt med ett ökat antal asylsökande och personer som blir kommunplacerade i Sundsvall, ökar influenser från andra länder och kulturer. Ett av kommunens flyktingboenden ligger i församlingen. Inom Sundsvalls församlings geografiska område ligger en moské, den katolska kyrkan, och ett flertal frikyrkor.

En faktor där Sundsvall avviker från riksgenomsnittet är arbetssökande bland unga. 14 procent av ungdomar i åldern 20-24 år är arbetslösa mot 10 procent riket. Bland unga män är siffran hela 18 procent.

Sundsvalls kommun är den största arbetsgivaren i kommunen. Näst efter kommer Länsjukhuset Sundsvall-Härnösand. Här finns också stora industrier som Kubal och Ortvikens pappersbruk, samt några statliga verk. Mittuniversitetet, har sitt campus inom Sundsvalls församling.

I Sundsvalls församling rör sig under dagtid många ungdomar, då ett flertal skolor är belägna här. Förutom den kommunala gymnasieskolan finns här åtta fristående gymnasieskolor, fem fristående grundskolor och ett antal kommunala grundskolor, samt förskolor.

Sundsvalls Gustav Adolfs och Skönsmons församlingar genomgick 1 januari 2015 en sammanslagning och bildade en församling. Som områden i församlingen räknas Skönsmon, Nacksta, Sidsjö/Sallyhill och Sundsvalls stenstad. Nacksta är det område i kommunen som har flest personer med utländsk bakgrund; närmare 40 procent, att jämföra med Skönsmon där motsvarande siffra är 8,2 procent.

MEDLEMSUTVECKLING

Under åren 2005-2015 har antalet medlemmar i Sundsvalls församling minskat med 13 procentenheter. En minskning från 80 procent till 67 procent. Befolkningen har ökat med 1 777 personer. Under denna tioårsperiod har 3 326 personer avlidit och det har fötts 3 420 barn varav 1881 har döpts. Ett snitt på 55 procent döpta av antalet födda.

GUDSTJÄNSTER

För tio år sedan firades under ett år totalt 1 132 gudstjänster i Sundsvalls församling (2005). År 2015 hade antalet sjunkit till 1 016 stycken. Minskningen står huvudgudstjänsterna och de kyrkliga handlingarna för. Huvudgudstjänsterna minskar från 140 till 98 stycken och de kyrkliga handlingarna minskar från 443 till 344. Det som kallas andra gudstjänster (temamässor, musikgudstjänster, vecko- och söndagsbön etc.) ökar från 549 stycken år 2005 till 574 stycken år 2015.

Antalet besök vid gudstjänster minskar. År 2005 gjordes 53 672 besök i gudstjänsterna och tio år senare hade besöken minskat till 41 689. Den stora minskningen står andra gudstjänster för, som går från 31 140 till 22 620 besökare. Huvudgudstjänstdeltagandet minskar från 10 068 till 7 260 besök. De kyrkliga handlingarna minskar från 12 464 till 11 809 besök under samma period.

KYRKLIGA HANDLINGAR

Det finns en begravningspastoral, doppastoral och konfirmandpastoral framtagen av församlingen.

Dop: 2015 döptes 40,3 procent av antalet födda barn (124 av 308 födda barn).

Konfirmerade: 2015 konfirmerades 40 procent av 15-åringarna med minst en kyrkotillhörig förälder (57 av 141).

Vigslar: 2015 skedde 40,3 procent av vigslarna i församlingen enligt Svenska kyrkans ordning (56 av 139 vigslar).

Begravningar: 2015 skedde 83 procent av begravningsarna i församlingen enligt Svenska kyrkans ordning (269 av 324 begravningar).

VERKSAMHETER/GRUPPER

BARN OCH FAMILJ

Öppet kyrkis

En öppen mötesplats för barn 0-5 år i sällskap med förälder.

Öppet kyrkis för ensamstående föräldrar

Varannan onsdag erbjuds ensamstående föräldrar med barn en öppen mötesplats.

Där serveras en lättare middag och man sjunger och leker.

Minikyrkan

En öppen mötesplats i kyrkan för barn mellan 0-5 år i vuxens sällskap. Man träffas i kyrkorummet där vuxna och barn sjunger tillsammans. Efteråt serveras ett enklare fika.

Spädbarnsmusik

Församlingen erbjuder spädbarnsmusikgrupper för barn mellan 0-17 månader. Det finns grupper i Skönsmons församlingshem, Kyrkans hus och Nacksta församlingshem.

Musikleik

Barn, 5 år sjunger och leker med musik tillsammans med förälder i Skönsmons församlingsgård.

Körlek

Barn från förskoleklass till åk 1 sjunger, spelar och lär sig glädjen i musik. Barnen förbereds inför att sjunga i kör. Skönsmons församlingsgård.

Barnkör

Kör för barn boende i Sundsvalls församling. Skönsmons församlingsgård. Barn åk 2-4 och barn åk 5-6.

Bunnemetoden

En verksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning. En mänsklig och musikalisk utveckling. Musiken växer fram genom instrument med färgkoder och blir musikaliska pärlor.

Miniorer

Barn i åk 1-2.

Juniorer

Barn åk 3-4.

Arken

Ungdomar åk 5-7, man pratar, spelar spel, ser film och gör utflykter med utomhusaktivitet. Nacksta församlingshem.

Konfirmation

Just nu pågår konfirmationsgrupperna för fullt. Till våren konfirmeras 60 ungdomar. Det finns fyra olika temagrupper att välja på.

MUSIK OCH KÖRER

Ungdomskör

Från 13 år och uppåt. Här sjunger man ur en bred repertoar av psalm, pop och visa.

Tritonus

En ungdomskör för de över 16 år där man sjunger gospel, pop, psalmer och nutida musik.

Mixkören

En av Sundsvalls Gustav Adolfs kyrkokörer för både män och kvinnor. Man sjunger psalm, gospel, pop och visa.

Sundsvalls kyrkokör

En blandad kyrkokör. Inriktningen är tydlig på klassisk kyrkomusik och man sjunger i gudstjänster och ger konserter utifrån klassiska sakrala verk.

Ceciliae vokalensemble

En ensemble med kvinnliga sångare med en åldersfördelning mellan ca 25-45 år. Det är en mindre ensemble där not- och sångvana krävs. Tyngdpunkten ligger på klassisk och modern musik men även folkmusik och en del annat.

Canora

En kör i Skönsmons församling som sjunger allt från klassisk till nutida musik.

Samklang

Kören för alla som älskar att sjunga! Här finns inga krav på provsjungning.

Harnonisångarna

En körverksamhet för den som är dagledig och gillar att sjunga.

Mammakören

En musikupplevelse för alla mammor med små barn där man sjunger sånger kring livet med barn och föräldraskapet. Allt som krävs är viljan och längtan att sjunga.

VUXNA

Café Zigzag

Cafékvällar för kvinnor i olika åldrar och med olika kulturella bakgrunder. De syr, stickar, virkar, broderar, lappar, syr om och lagar kläder. Nacksta församlingshem.

Tisdagsträffen

Tisdagsträffen är en öppen samling för daglediga där man tillsammans fikar, sjunger, umgås och tar del av planerade programpunkter och underhållning.

Sopplunch i Nacksta

En öppen samlingsplats där man träffas över en tallrik varm soppa. Underhållande programpunkter. Nacksta församlingshem.

Språkis

Här får man lära sig svenska i tal och skrift. En öppen verksamhet i Nacksta. Inga förkunskaper i svenska språket behövs.

Torsdagsträffen

En öppen samlingsplats som erbjuder sång, fika och underhållande programpunkter.

Tisdagsoppa

Här serveras soppa och smörgås i Skönsmons församlingsgård.

Sång för hälsan

Sjung och må bra. Får den som är tillfälligt dagledig eller arbetande med lunchrast och friskvårdstimme. Här erbjuds ett tillfälle att motionera själen med sång. Man arbetar med att sången är glädjande, avslappnande och stressförebyggande.

Kvinnor för mission i Sundsvall

Föreningen är öppen för kvinnor och män. Kvinnor för mission vill synliggöra och stärka kvinnor inom kyrkan och i samhället. Föreningen möts för samtal, föreläsningar och diskussioner kring vad uppdraget ”mission” konkret innebär idag. Föreningen Kvinnor för mission har funnits i Sundsvall sedan år 1904 och är en del av en rikstäckande organisation inom Svenska kyrkan.

Rysk ikonmålning

Här erbjuds möjlighet att lära sig måla ikoner en helg i månaden.

Sverige-finskt arbete

Gudstjänster, andakter och konserter på finska.

Soppmässa

Mässan är öppen för alla, vana som ovana kyrkbesökare. Man möts vid matbordet i Café Basilica, och firar därefter en enkel mässa i kyrkan tillsammans.

FASTIGHETER

I församlingen finns två kyrkobyggnader, tre kyrkogårdar, två gravkapell, två fiskekapell och tre församlingshem.

Sundsvalls Gustaf Adolfs kyrka

Sundsvalls Gustav Adolfs kyrka stod klar år 1894 och invigdes den 2 december. Före dagens kyrka har det tidigare funnits tre kyrkor.

Sundsvall ödelades av en förödande brand midsommardagen 1888. Endast bebyggelsen norr om Selångersån skonades. Kyrkorådet utlyste en arkitekttävling för en ny kyrka. Vinnare blev det förslag som utarbetats av arkitekt Gustaf Hermansson. Sundsvalls Gustaf Adolfs kyrka (namnet fick kyrkan först 1955) byggdes i nygotik, vilket innebär att huvud- och sidoskepp har samma takhöjd. Den gotiska smakriktningen går igen i knippelare, ribbvalv och spetsbågiga fönster. En omfattande renovering gjordes 1950-1952 och 1988 var det åter dags för restaurering med en genomgripande förändring av koret. Den nyrenoverade kyrkan invigdes den 25 september 1988 av biskop Bengt Hallgren.

Den 1 oktober 1988 blev en mörk dag i Gustav Adolfkyrkans historia. Flera bränder anlades i kyrkan. Delar av kyrkan blev helt utbränd och hela blev fullständigt rökskadad.

Först den 3 september 1989 var kyrkan klar att återinvigas. Hela kyrkan var då rengjord och ommålad. Norra läktaren med underliggande sakristia hade återuppbyggts. Nytt altare hade tillverkats. Nya textilier hade anskaffats. Ny flygel och cembalo hade inköpts. I takvalven hade tillkommit dekormålningar. Tidigare hade sådana funnits i kyrkan, men de togs bort

vid renoveringen 1950. De utgör nu en fin färgkomplettering till korfönstren. Biskop Bengt Hallgren fick för andra gången återinviga kyrkan.

Skönsmons kyrka

Skönsmons kyrka uppfördes av gult tegel i nygotisk spetsbåge stil. Inredningen fick ett genomgående enkelt utförande, där de ljusa trä-sniderierna var särskilt påtagliga. Den högtidliga invigningen förrättades den 6 oktober 1889 av biskop Martin Johansson.

Branden midsommardagen 1888 som ödelade Sundsvalls stad påskyndade säkerligen kyrkbygget i Skönsmon. Redan på hösten samma år var arbetena i gång. År 1904 genomgick kyrkan vissa yttre omändringar bland annat spritputsades den i gulbrun färg.

År 1933 skedde en genomgripande restaurering. I alla pärlspontklädda fält insattes masonitskivor. Läktarbarriärens balustraddockor togs bort och ersattes med fyllningar av björkplywood. Predikstol och orgelfasad marmorades. Fasta bänkar sattes in utefter kyrkans långsidor.

1954 installerades ett tornur och åren 1969-1970 skedde åter en omfattande restaurering. Den största förändringen skedde i själva kyrkorummet. Det lades nytt golv av kalksten. Predikstolen och dopfunten flyttades från kortrappan ned på kyrkgolvet och ett nytt altare och en ny altarring byggdes. De gamla korfönstren byttes ut mot modernare, skapade av konstnären Erik Lindholm. Under orgelläktaren byggdes in en brudkammare. Vidare avlutades all tidigare färg och de ursprungliga färgerna i triumfbåge och kortak togs fram och predikstol och orgelfasad fick ny dekor. Vidare frilades träsponten och läktarbarriärens gamla trädockor kom till heders igen.

Kyrkogårdar

Sundsvalls församling har tre kyrkogårdar. Sundsvalls kyrkogård, Skönsmons kyrkogård och Sundsvalls skogskyrkogård.

Församlingsgårdar

- Kyrkans hus, Sundsvall
- Församlingsgården, Skönsmon
- Församlingshem, Nacksta

Fiskarkapell

- Löran
- Bremön

KYRKLIGA INVENTARIER

Skönsmons kyrka

Typ av förteckning: Egen handskrivna inventariebok efter Murbergets inventering 1981 (fotoneg. Läns museets arkiv). Digital förteckning i Excel påbörjad och digitala foton i jpg-format.

Kommentar ang. förvaring: Låst kassaskåp (metall/stöldbegärliga inv) samt håvar i hängande förvaring i sakristian. Skrudskåp på läktaren för liggande förvaring av textilier på bomullslärf samt två polstrade korgar till håvar utan skaft.

Sundsvalls Gustaf Adolfs kyrka

Typ av förteckning: Samma som ovan.

Kommentar ang. förvaring: Låst kassaskåp (metall/stöldbegärliga inv) i sakristian samt två skrudskåp på läktaren för liggande förvaring av textilier. Håvar i hängande förvaring. Inventarier från Nackstakyrkan under tillfällig förvaring i GA-kyrkans tornvåning samt i arkiv i Kyrkans hus.

VALDELTAGANDE

Av de 16 866 röstberättigade röstade 11,1 procent i valet till kyrkofullmäktige år 2013, en minskning med 1 procentenheter från valet 2009 då 12,1 procent röstade.

EKONOMI

Ekonomisk ställning	2015	2014
Fastställt mål för egna kapitalets storlek (tkr)	68 000	68 000
Eget kapital (tkr)	81 047	84 511
Årets resultat (tkr)	-3 464	3 309
Soliditet %	85	85
Värdesäkring av eget kapital %	ej def	4,0
Disponibelt kapital (tkr)	30 266	32 481
Disponibelt kapital i månader kyrkoavgift och ekonomisk utjämning	8,6	9,6

När fakta sammanställdes var bokslutet för 2016 inte klart, därför finns inte föregående års siffror med.

KYRKOAVGIFT

Sundsvalls församling	2017
Kyrkoavgift	1,220
därav församlingsavgift	1,120
därav stiftsavgift	0,100
Begravningsavgift	0,246

Rapport från biskopsvisitation i Sundsvalls församling, 14-17 mars och 26 mars 2017

Tisdag den 14 mars

Samling med kanslipersonal, Kyrkans Hus

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, assistent Gunnilla Norberg, kamrer/ekonom Birgitta Jonsson, administrativ assistent Patricia Åkerlind, kyrkobokföringsassistent Carina Lundberg, kyrkogårds- och fastighetschef Bengt Olov Wallin, assistent Marina Sandberg, informatör Camilla Sellberg, kontraktsprost Anna-Maria Larsson, biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare.

Biskop Eva inledde med att hälsa alla välkomna och berätta vad en visitation innebär. Personalen fick presentera sig och berätta om sina arbetsuppgifter.

Kyrkoherde Stefan Andersson och kyrkobokföringsassistenten Carina Lundberg är de som har högsta behörighet i KBOK.

Kyrkogårdschefen Bengt Olov Wallin berättade om kyrkogårds- och begravningsverksamheten och att arbetet med säkringen av gravstenarna pågår kontinuerligt samt att det ges fem års garanti på de nya förankringarna. Personalen på kyrkogården och begravningsverksamheten bildar eget arbetslag. Han berättade också om framtida planer för kyrkogårdsverksamheten och konstaterade att man hela tiden arbetar med säkerhet och etik kring hanteringen av gravarna. Fastighetsplan finns, liksom underhållsplan och förvaltningsplan samt digitala gravkartor.

Informatör Camilla Sellberg berättade hur församlingen informerar om sina verksamheter på sociala medier, i annonser, predikoturer mm. Hon säger att hon upplever att arbetet är sårbart då hon som enda person sköter webb och sociala medier. Biskopen tycker att församlingen behöver fundera på hur man kan åtgärda detta då det handlar om församlingens ansikte utåt.

Församlingen har för närvarande ingen kanslichef, så kyrkoherden har just nu detta uppdrag. Detta behöver utvärderas och man inser att församlingen behöver tillskott av HR-kompetens. Kyrkoherde Stefan Andersson och komminister/arbetsledare Göran Lundstedt funderar också själva på att gå en diplomerad HR-utbildning i studieförbundet Sensus regi. Kyrkoherden berättade att man planerar att lösa ledningssituationen på kansliet.

Vidare informerades om församlingens stiftelser och hur inkomna gåvor hanteras.

Den administrativa personalen pekade också på behovet att få en återkoppling från stiftet när man skickar in bidragsansökan och dylikt, som till exempel kvittens på att handlingarna kommit fram liksom meddelande när pengarna betalas ut och vad de gäller.

Biskopen tackade alla för givande ett givande samtal och konstaterade att de alla gör ett mycket viktigt och gott arbete.

Samling med vaktmästare och värdinnor, Kyrkans Hus

Närvarande: Lena Eriksson, kyrkvaktmästare, Hans Högström, kyrkvaktare, Gunilla Jonsson, församlingshemsvärd/husmor, Maria Lindblom, vaktmästare, Agneta Löfdahl, församlingshemsvärd/husmor, Madeleine Norberg, församlingshemsvärd/husmor, Chris Ka, lokalvårdare, Veronica Pålsson, lokalvårdare, Maria Antonic, kyrkorådets ordförande, Stefan Andersson, kyrkoherde, Göran Lundstedt, komminister och arbetsledare för vaktmästare och värdinnor samt kontraktsprost Anna-Maria Larsson.

Göran Lundstedt arbetsleder vaktmästare och värdinnor i Sundsvall medan Charlotta Dicklo är arbetsledare på Skönsmon.

Församlingen har många minnesstunder och sköter allt själva kring dessa i Kyrkans Hus, i Skönsmons församlingsgård och i Nacksta församlingshem. Man klarar upp till tre minnesstunder/dag i Kyrkans Hus och två i Skönsmon. Lokalerna lånas också ut gratis till dopkaffe med möjlighet för dopfamiljerna att själva ordna med fikat. Flytten till Kyrkans Hus för tio år sedan var ett lyft både för församlingens verksamheter och personalen som nu alla sitter i samma hus med den närhet som det innebär. Flytten har också varit positiv för hela Sundsvall då Kyrkans Hus blivit något av en samlingspunkt. Tidigare hade man caférérelse i Kyrkans Hus men man beslöt att stänga för ett år sedan på grund av bristande lönsamhet. Personalen som arbetade på caféet har fått andra tjänster på vaktmästar- och värdinnesidan. Men man har fortfarande caféverksamhet på lördagar då det kommer mycket folk. Lokalerna används för diakonal verksamhet under veckorna.

Vad ser man för utmaningar? Är det något man vill ändra på? En utmaning är att möta människor i livets alla skeden också människor i sorg och kris. En annan utmaning är det ökade behovet av att tänka in säkerheten för personalen i dessa möten. Kyrkan är öppen sju dagar i veckan och det kommer också in besökare som uppträder hotfullt mot personalen. På grund av detta låter man inte längre sommarvärdar/värdinnor under 18 år jobba ensamma i kyrkan. I Kyrkans Hus ligger expeditionen på tredje våningen och huset är öppet dagtid så man är medveten om att man måste vara vaksam på säkerheten. Det är hela tiden en balansgång mellan öppenhet och säkerhet. Önskemål finns om ett säkerhetssystem där man snabbt kan tillkalla hjälp men man har hittills inte hittat något system som skulle fungera tillfredställande. Anställda uppmanas i stället att ringa 112 vid akut fara/hot. Begravningar i kyrkan har ökat från att de flesta begravingar hållits i gravkapellen. Man upplever att man har ett gott samarbete med begravningsbyråerna.

Lokalvården använder sig av så lite kemiska medel som möjligt och använder sig inte av engångsartiklar. Man tar in extrahjälp för fönsterputs men allt övrigt görs av egen personal.

En utmaning är att räcka till med sin tid och som person. Att kunna lämna det som hör jobbet till när man går hem är något som kan vara svårt och som man kan behöva öva sig på. Biskopen undrar om det finns möjlighet till arbetshandledning för att få samtala om just gränsdragning mellan jobb och fritid.

Man har en timmes friskvård i veckan och man kan få kort på simning på badhuset, Friskis & Svettis och Ego och arbetsgivaren uppmuntrar personalen att utnyttja dessa resurser. Ett gäng tjejer springer *Våruset* sen ett antal år tillbaka.

Vad är då positivt/bra/fint? Man upplever det meningsfullt att få finnas till för andra, insatser vid begravingarna känns viktigt och meningsfullt, bra arbetskamrater, goda

resurser och god kompetens hos personalen, bra arbetsledare och bra lokaler. Det är en god sammanhållning bland personalen där alla pratar med alla. Man umgås även vid kringaktiviteter kring jobbet, t ex ”after work”, man känner sig fri och betrodd och upplever att man har en god dialog. Intensiva arbetsperioder varvas med lugnare perioder. Det är roligt att gå till jobbet.

Träffar för värdinnor kontraktvis efterlyses. I kontraktsrådet har man beslutat att alla kyrkoherdar ska godkänna möjlighet till två träffar för varje yrkesgrupp per termin. Biskopen och kontraktsprosten uppmanar till att man själva tar initiativ till träffar och börjar med att undersöka hur många värdinnor som finns i Medelpads kontrakt. Man bör utse en kontaktperson från församlingen som sköter kontakten med kontraktsnätverket.

Samling med musiker, Kyrkans Hus

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådsordförande Maria Antonic, körledare Yamandu Pontvik 80 % inkl musik och integration, organist Pernilla Backlund 100 % inkl samordningsansvar, kantor Rigmor Berglund 100 %, kantor Kersti Ålander 100 %, kontraktsprost Anna-Maria Larsson, biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare .

Biskop Eva hälsade alla välkommen och berättade vad en visitation är. Församlingens musiker presenterade sig och berättade om sina tjänster och verksamheter. Biskopen konstaterade att kyrkomusikerna fördelar sina arbetsuppgifter sinsemellan och att tyngdpunkten verkar ligga på barn och unga. Det finns tre ungdomskörer i församlingen. Musikerna finns även med i konfirmandarbetet. Man vittnar om att det är en utmaning att få schemat att fungera för kyrkomusikerna i och med att de flesta av dem även deltar i konfirmandläger o dyl.

Biskopen ställde frågan hur man sätter gränserna för att inte arbeta för mycket? Det är viktigt med gränssättningen när man brinner för arbetet och gränserna lätt kan bli flytande. Gruppen diskuterade detta. Det är en utmaning för kyrkomusikerna att hitta metoder för att bearbeta sin arbetssituation. Biskopen berättade att stiftet brukar erbjuda arbetshandledning och hon rekommenderade kyrkomusikerna att delta i sådan grupp när tillfälle erbjuds. Stiftet brukar skicka inbjudan cirka vartannat vart tredje år. Uppmaning från biskopen: viktigt att musikerna tänker på sig själva och sätter gränser för arbetsliv kontra fritid. Man diskuterade hur man kan behålla professionaliteten i musikantverket när man finns med i många verksamheter.

Biskop Eva och musikerna samtalade kring församlingens församlingsinstruktion. Församlingen planerar och redovisar inte sin ekonomi i enlighet med Svenska kyrkans nya verksamhetsindelning. Biskop Eva berättade om denna, om utgår från församlingens grundläggande uppgift och där musiken sorteras in under verksamhetsområdet *Gudstjänst*. Hon undrade vidare hur mycket man pratar om gudstjänst i församlingen. Kyrkomusikerna berättade om församlingens arbete med att integrera detta i sina verksamheter.

Kyrkoherde Stefan Andersson berättade att församlingen gått tillbaka till Den svenska kyrkohandboken från 1986 efter att ha använt kyrkohandboksförslaget en tid och avvaktar till dess den nya kyrkohandboken är antagen. Biskopen uppmanade dem att ta tillfället i akt att reflektera över varför man firar gudstjänst på det vis man gör och att diskutera detta i församlingen, oftast brukar man inte ge sig tid till detta då verksamheten bara rullar på. Man samtalade om stabila kontra experimentella tider för gudstjänster och vad av detta som man upplevt fungerat bäst i församlingen.

Kyrkomusikerna såg följande utmaningar i sitt arbete: konkurrens med andra verksamheter när det gäller ungdomarna, själva sången och att man inte sjunger i skolorna, stressen i arbetet, förankringen med församlingen när det gäller psalmsången, man saknade diskussion och förankring kring musiken i det mångkulturella samhället, integrationen i kyrkans ordinarie verksamhet, gudstjänsten och delaktigheten.

Positivt med arbetet: mötet med ungdomarna, möjligheten att arbeta med det som man tycker är roligt, bra samarbete mellan musikerna, bra organisation och musikverksamhet med mera.

Biskopen tackade alla för ett givande samtal och önskade dem lycka till med sitt goda arbete i församlingen.

Mässa, Gustav Adolf kyrka

Biskop Eva med sällskap deltog i församlingens tisdagsmässa vid lunchtid i Gustav Adolf kyrka under ledning av komminister Petra Hamnström, ungefär tjugotal besökare deltog.

Sopplunch, Skönsmons församlingsgård

Biskop Eva med stiftsmedarbetare, kontraktsprost Anna-Maria Larsson, kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådets ordförande Maria Antonic.

Man anslöt till församlingens sopplunch där det bjöds på en god rödbetssoffa samt kaffe med muffins på maten.

Biskop Eva tackade alla som ordnat sopplunchen och värdinnan Ann Christin Öberg som lagat soppan.

Samling med diakoner, Skönsmons församlingshem

Närvarande: Anna Lönneborg, Hilma Andersson, Kristina Kvist, Wiola Persson, Minna Lehto, komminister Göran Lundstedt, kyrkoherde Stefan Andersson, kontraktsprost Anna-Maria Larsson, kyrkorådets ordförande Maria Antonic, biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare.

Några anställda i församlingen har gått kursen *Att leda ideella* vilket bland annat lett till att man arbetat fram en handlingsplan för ideella medarbetare. Det finns cirka 35 stycken ideella medarbetare som deltar som gudstjänstvärdar, språkcafévolontärer, lagar sopplunch och är med i internationella gruppen. Det finns också ett 20-tal unga ledare. Till detta kommer församlingens körsångare.

Församlingens diakonala verksamhet är omfattande. Verksamheterna finns listade i detta dokument under rubriken *Bakgrund*. Man är just nu på gång att rekrytera ytterligare en diakon. Diakonin har mottagning varje onsdag mellan klockan 10-12 där man bland annat möter de som söker ekonomiskt stöd. Månaden innan jul dubblar man bemanningen då många kommer för att söka hjälp. De medel som delas ut kommer från församlingskollekt, stiftelser och föreningar. Man har jobbat särskilt för att skapa rutiner och struktur för bidragsmedel och man för kontinuerliga samtal inom diakonkollegiet kring denna hantering.

Församlingen bedriver diakoni för finskspråkiga där man bland annat har regelbundna gudstjänster, samarbete med Finska föreningen, mors-dags firande, "De vackraste julsångerna" och allsångskvällar i Kyrkans Hus. På Kristinelunds äldreboende anordnar kommunen en träffpunkt för finstalande och där finns församlingen med. En

frivillig väntjänst för finsktalande har startats av Svenska Kyrkan i samarbete med bland annat Pingstkyrkan. Arbetet med de finska språkgrupperna sträcker sig över hela kontraktet.

Sjukhuskyrkan bemannas av en heltids prästtjänst, en halvtids diakontjänst och två pastorer på 75 % vardera.

Diakonin finns också med i skolornas krisgrupper, i samarbete med polisen, beredskap på sjukhuset och *Vuxna på stan* samt öppet kyrkis för ensamstående föräldrar.

Församlingens anställda och frivilliga medarbetare medverkar vid *Stenstans-dagarna* i mitten av september. Allhelgona helgen finns man under två dagar på alla tre kyrkogårdarna. Man inbjuder till julfest varje år. Man anordnar familjeläger för familjer med särskilda behov och inbjuder till födelsedagskalas för alla 80, 90 och 95 åringar medan alla 100 åringar uppvaktas personligen.

Diakonerna medverkar i gudstjänsten med att be förbön, dela ut nattvard, be tackbön och har en viktig uppgift i att se de människor som kommer till gudstjänsterna. Man har ett enkelt kyrkkaffe i kyrkan efter varje gudstjänst och anordnar i samband med stora helger kyrkkaffe i Kyrkans Hus.

Vilka utmaningar ser man? Psykisk ohälsa både bland ungdomar och vuxna verkar öka, allt fler människor kommer för att söka hjälp och samtal. Rekrytering av fler utbildade diakoner, att kunna prioritera rätt bland alla behov man möter, medlemsutvecklingen som påverkar församlingens ekonomi, sociala orättvisor och hur man ska arbeta med integration i ett allt mer polariserat samhälle. Biskopen påpekar att diakonerna är viktiga för församlingen och kyrkans uppdrag eftersom de finns ute i samhället och möter dess aktuella utmaningar innan övriga anställda uppfattar dem och kan därför förmedla den kunskapen in i den egna organisationen.

Glädjeämnen berättar man, är diakonkollegiet, teamet i Nacksta, möten med människor, chefer som har tilltro till Svenska kyrkan, att man har ett mångsidigt arbete och att man får jobba självständigt. Andra glädjeämnen är en bra ordförande för kyrkorådet som också är engagerad i församlingens verksamheter. Man är också mycket medveten om att man är ekonomiskt privilegierad som stor församling och har gott om resurser jämfört med många andra.

Biskopen uppmuntrar till att bygga rekryterande miljöer i församlingen och man konstaterar att det är viktigt att det finns distansutbildning på halvfart för diakoner.

Musiklekverksamhet, Skönsmons församlingsgård

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådsordförande Maria Antonic, kontraktsprost Anna-Maria Larsson, biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare.

Biskopen med sällskap besökte Skönsmons församlingsgård och musiklekverksamheten under ledning av Eva Bjerke och Monica Turesson. Ett tjugotal barn deltog engagerat i lek och sång och biskopen med sällskap fick också möjlighet att delta.

Biskopen tackade alla för en trevlig stund.

Tritonus/Sundsvalls kyrkokör/Mixkören, Kyrkans Hus

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådsordförande Maria Antonic, kontraktsprost Anna-Maria Larsson, biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare.

Besöket i Kyrkans Hus inleddes med att biskopen med sällskap mötte Sundsvalls kyrkokör under ledning av organist Pernilla Backlund. Ett tjugofemtal sångare bjöd på några sånger och biskopen deltog i sången.

Därefter fortsatte sällskapet vidare till Tritonus och Mixkörens gemensamma övning under ledning av kantor Rigmor Berglund. Drygt tjugo körsångare deltog i övningen.

Biskopen tackade alla för en trevlig stund och uppmanade dem att inte sluta sjunga.

Onsdag den 15 mars

Samling med präster, Skönsmons församlingshem

Närvarande: Petra Hamnström, Tomas Jönsson, Charlotta Dicklo, Göran Lundstedt, Reijo Oivaesus, Jan Bränström, kyrkoherde Stefan Andersson, kyrkorådets ordförande Maria Antonic, kontraktsprost Anna-Maria Larsson och biskopen med stiftsmedarbetare.

Biskopen inledde samtalet med att berätta om vad en visitation innebär. Alla fick presentera sig och berätta vilka huvudsakliga uppgifter man har.

Verksamheterna man är ansvariga för eller medverkar i är, förutom gudstjänster och förrättningar bland annat kaplanskap för Gustav Adolf kyrka, vägkyrka, stor grupp *Kvinnor för mission*, samtalsgrupper, vuxenkonfirmander, konfirmander, diakonal verksamhet, julspel och påskspel. Man är ett arbetslag på åtta personer i Skönsmon där en av prästerna, Charlotta Dicklo är arbetsledare. En grupp för arbetssökanden leds av Tomas Jönsson, Man har de sista tjugo åren haft särskolekonfirmander, Jan Bränström arbetar med sjukhuskyrkan på Sundsvalls sjukhus, på hospice och på den rättspsykiatriska kliniken.

Sedan samtalades bland annat om vikten av sjukhuskyrkans närvaro på både sjukhus, hospice och rättspsykiatriska kliniken. Kyrkans personal blir där ett synligt tecken på kyrkans närvaro utanför kyrkans traditionella domäner. Den sortens arbete leder till stora nätverk bland människor som befinner sig i utsatta situationer. Det ligger i arbetets natur att kyrkans roll inte är helt självklar vilket skapar en viss spänning, något som också kan vara intressant och utmanande.

Kontakterna med skolor varierar över tid bland annat beroende på personalsituationen på de olika skolorna och intresset för kyrkans bidrag. Man väntar nu på att Bruce Bringerud börjar sin tjänst som universitets/skolpräst. Många skolor har sina skolavslutningar i kyrkan och intresset för kyrkans jul- och påskspel är stort. Man erbjuder också bibeläventyret.

Intensiteten i de ekumeniska kontakterna har varierat över tid. Under en period var det många pastorsbyten och det påverkar samarbetet. Församlingen är med i Sundsvalls kristna råd och man har vissa samarrangemang under året.

Biskopen undrar vilka utmaningar man ser för kyrkan i framtiden. Svaren man ger handlar om kyrkans allt större marginalisering, man är numera en del av människors fritidssektor och ska konkurrera med ett övrigt stort utbud som finns i en större stad.

Kyrkans resurser krymper och det är något man måste förhålla sig till det. En allt större segregation där många är mer eller mindre permanent arbetslösa. En annan

utmaning man ser blir att hitta fler och yngre volontärer inför kyrkans kommande neddragning av personalstyrkan. En utmaning är att ta vara på de unga ledare/volontärer som är en stor grupp och som kan vara en rekryteringbas för ett bredare framtida volontärskap.

Hur skapar man en församlingens gudstjänst – inte bara prästens och musikerns gudstjänst? För att få människor att stanna kvar som medlemmar i kyrkan behöver man fokusera på hur kyrkans uppdrag ska levas ut/gestaltas i vår tid. Hur ska vi vara en kyrka som betyder något om femtio år? Ska man som vissa vill, backa för att hitta kyrkans kärna där eller ska man gå framtiden till mötes, ta in den men med traditionen som en vägvisare? Biskopen säger att det senare sättet kanske kan beskrivas som att vara buren av traditionen men inte vara bunden av den.

Ytterligare en utmaning är att bli bättre på att kommunicera med de som vill utträda ur kyrkan. Ett annat möte som man behöver tänka till om är den första kontakten med dopförändrar – de ska bli mottagna på ett flexibelt och professionellt sätt. Så den personal som är första svarsställe centrala och viktiga personer.

Vad tycker man då är roligt och bra i jobbet? Ett stort arbetslag med många entusiastiska och professionella medarbetare, positiva församlingsbor, många goda möten, man är öppen för förändringa och beredda på att pröva nytt, man genomför förändringar och inte bara pratar om dem, omväxlande arbete, det är stor bredd på verksamheterna, att vi blir tagna på allvar som kyrka, ett levande gudstjänstliv, många besökare i gudstjänsterna, kyrkan en del av samhället och möjligheter att påverka samhället, många samarbetspartners i lokalsamhället.

Spädbarnsmusik Skönsmons församlingshem

Biskop Eva med sällskap deltog i församlingens spädbarnsmusik tillsammans med ett tiotal spädbarn med föräldrar under ledning av Eva Bjerke. Biskopen tackade alla för en trevlig stund tillsammans.

Lunchmeditation i Gustav Adolf kyrkan

Lunchmeditationen leddes av kyrkväktare Hans Högström. Biskopen med sällskap deltog i denna tillsammans med församlingsbor.

Samling med arbetslaget barn och ungdom/miniorer/juniorer/Arken

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådsordförande Maria Antonic, Marie Bergman, Eva Bjerke, Cathrine Granhammar, Helena Lövander, Lina Näsholm, Monica Turesson, Robert Nordlund, Catharina Wallner, biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare.

Biskop Eva hälsade välkommen och berättade vad en visitation är.

Arbetslaget presenterade sig och berättade om sina arbetsuppgifter och verksamheter: miniorer, juniorer, unga ledare, konfirmander, sopplunch, bibeläventyr, samtal kring värderingar med 6:or, 7:or och förskolan, Bunnegrupper, kyrkis för ensamstående, harmonisångare, skolkontakter, spädbarnsmusik, öppet kyrkis, arbetsledare barn och unga, konfirmander, barnkörer, pysselkvällar, juniorer och Arken.

”Bunnegrupper” det vill säga barngrupper med barn med funktionshinder startade 2013.

Utåtriktad verksamhet som majoriteten av arbetslaget för barn och ungdom bedriver: bibeläventyret årskurs 3, 4, 5 och 6, berättande om påsken i förskoleklass och om

jul på förskolan och åk 1, barnkonventionen åk 5, julvandringar förskoleklass och åk 1, påskvandringar åk 2 och 3, äldreboende får besök av barngrupper med sång, pysselkväll för målgruppen 0-90 år. Medarbetarna i barn- och ungdomsarbetet har även egen gruppverksamhet i församlingen. Man fördelar arbetet med interna grupper respektive externverksamhet så att det sker under förmiddag respektive eftermiddag.

Konfirmander: arbetslaget berättade att upplägget just nu är två grupper med sju lägerdygn fördelade på två läger inklusive veckoträffar två gånger i månaden + ett antal söndagar. Vartannat år erbjuder församlingen konfirmation till barn med särskilda behov. 2016 konfirmerades 43 procent av ungdomarna.

Det finns 14 förskolor, 5 skolor och 9 gymnasieskolor i församlingen.

Unga ledare: församlingens barn- och ungdomsledare berättade om församlingens verksamhet med Unga ledare som har fokus på ledarskap. Man kör i egen regi, det finns inget kontraktssamarbete i detta arbete. I år är det tretton steg 1-ledare, fyra steg 2-ledare, tio steg 3-ledare samt några steg 3+ som får uppdrag i församlingen som kyrkvärd och ideella medarbetare.

Ledarna berättade om arbetet med Minikyrkan: man har gudstjänst varje måndag kl 10.00. Målgruppen är föräldrar som är hemma med små barn. Biskopen tipsade om en församling som ordnade fredagsmys i form av tacobuffé med efterföljande gudstjänst, ett initiativ som blivit succé i den församlingen.

Utmaningar som man ser i framtiden: att kunna fortsätta med barnkörer då det är svårt att intressera barnen för den verksamheten, att få barn att komma till församlingens barnverksamhet då skolorna är så utspridda, konkurrensen med övriga utbud i samhället, att fortsätta ha god kontakt med förskolor och skolor, det blir allt glesare med besök från föräldrar till spädbarn i familjegudstjänsterna, relationen till skolan, sommarkollo - hur når man barnen som inte har engagerade föräldrar i kyrkan, gudstjänstfirande - när är det lämpligast att genomföra familjegudstjänst? Hur få människor att känna sig viktiga, hitta ideella och volontärer och ge utrymme för dem, hur få barnen mer delaktiga, ungdomarna mitt i "bruset" efter 15 års-åldern?

Biskopen tipsade om att tänka in barnkonsekvensanalysarbetet i samband med årliga verksamhetsplaneringen och tänka detta långsiktigt. Hur ska kyrkans verksamhet planeras så att barn och unga får plats?

Positivt i församlingen: bra barnverksamhet, den breda verksamheten i församlingen, många engagerade medarbetare, språkverksamheten för asylsökande och Bunneverksamheten.

Biskopen tackade alla för gott samtal och uppmanade barn- och ungdomsarbetslaget att vara stolta över det goda arbete de utför i församlingen.

Möte med volontärer

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådsordförande Maria Antonic, diakon Hilma Andersson volontärsamordnare, församlingshemsvärd Madelene Norberg volontärsamordnare, volontärerna: Inger Borgelin, Marianne Edström, Gun Israelsson, Carina Larsson, Karl Lindqvist, Kristina Lindqvist Elisabeth Nordin och Gudrun Söderholm samt biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare.

Biskopen hälsade välkommen och berättade vad visitation är.

Volontärerna berättade om sina olika ideella uppdrag i församlingen som bestod av: soppmässa, gudstjänstvärdskap, medlemskap i *Kvinnor för mission*, internationella gruppen, måndagsbön Gustav Adolf kyrkan, volontär vid språkcafé. De berättade också om arbetet som *Kvinnor i mission* utför i församlingen. Församlingen har även volontärverksamhet i följande verksamheter: unga ledare, äldreboende, Harmonisångarna - en kör för daglediga och soppluncher.

Vilka är utmaningar för volontärerna i kyrkan? Språkförbistringar i kontakten med asylsökande men man vill gärna göra mer för de asylsökande. Många uttryckte att det är givande att vara volontär.

Biskop Eva ställde frågan ”varför ska det finnas volontärer i kyrkan?” Man samtalade kring detta och följande kom fram: Människors behov, vara medmänniska, det behövs fler från samhället i övrigt i kyrkans volontärverksamhet, kyrkan blir mer levande om fler blir delaktiga, man blir mer kyrka om fler är delaktiga, kyrkan är sedan länge byggd på volontärskapet, gemenskapen. De ideella var eniga i att det på sikt kommer att finnas ett stort behov av volontärer i Svenska kyrkan då kyrkans ekonomikrymper.

Man samtalade kring volontärfunktionen och vikten av samverkan mellan anställda och volontärer. Informationen om möjlighet att vara volontär i Sundsvalls församling sker huvudsakligen via ”mun-mot-mun”-metoden.

Biskopen tackade alla för ett givande samtal och betonade att de alla gör ett viktigt arbete för kyrkan.

Torsdag den 16 mars

Dagen inleddes med morgonmässa i Gustav Adolf kyrkan, ledd av komminister Göran Lundstedt.

Arkiv och förvaltning, Kyrkans Hus

Närvarande: kyrkobokföringsassistent Carina Lundberg, assistent Gunilla Norberg, assistent Marina Sandberg, kontraktsprost Anna-Maria Larsson, kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådsordförande Maria Antonic och biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare.

Samtalet rörde bland annat protokollet från den KBOKs-inspektion som genomförts av kyrkobokföringsakkunnig inför visitationen. De punkter som påpekas där bör åtgärdas.

De saknade ministerialböcker från 2001 och 2002 togs också upp och biskopen uppmanade till att man ska dokumentera de eftersökningar man gjort.

Hon rekommenderar att i kontrakten eller en eller flera församlingar går samman och ber om kurser i Kyrksam.

Det kommer en ny dataskyddslag i april/maj nästa år och man önskar att stiftet ser till att utbildningar genomförs i god tid innan dess.

Det finns också önskemål om att stiftet anordnar grundutbildning i Kyrksam.

Man efterlyser också stöd och utbildning i arkivhantering. Det vore bra om stiftet hade den resursen på permanent basis då behovet är stort, inte bara i denna församling utan i hela stiftet.

Biskopen konstaterar att man jobbat föredömligt med arkiv men att man har behov av vidareutbildning och fortsatt arbete med att uppehålla sin arkivhantering.

Församlingen har valt att inte gå in i den nya verksamhetsindelningen för den ekonomiska redovisningen. Biskopen konstaterar att varje församling/pastorat själva bestämmer om man vill gå in i det nya systemet men säger samtidigt att det finns en klar pedagogisk vinst med detta då det klargör den faktiska kostnaden för verksamheter på ett helt annat sätt än det gamla systemet som följer den gamla statliga och kommunala mallen. Inköringinsprocessen till det nya systemet kräver en del arbete men är värt den när man väl är inne i det nya. Biskopen ber därför att man funderar ytterligare en gång över om man ska gå över till det nya systemet.

Församlingen är inte med i den för kyrkan gemensamma IT-lösningen GIP, men biskopen säger att man mentalt behöver ställa in sig på att inom en tioårsperiod gå med då detta system hela tiden utvecklas och är en förutsättning för andra administrativa system som Svenska kyrkan arbetar fram.

Biskopen uppmanar alla medarbetare i församlingen som kommer i kontakt med församlingsmedlemmar i kris och sorg och som inte har utbildning för detta kyrkogårdspersonal, administrativa personal, värdinnor, lokalvårdare med flera, att träffas regelbundet för att få tillfälle att reflektera över den delen av arbetet, samt begära fortbildning i mötet med människor i sorg och kris.

Romska projektet/Forza

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådets ordförande Maria Antonic, Berit Karlsson kvinnliga föreningen Sadaka, Linda Karlsson Sadaka, Muhubo Shikh Sadaka, Christin Strömberg ordförande Scenkonst Sundsvall, Yamandu Pontvik, Reijo Oivaeus bägge Forza Nacksta, Erik Sandberg koordinator.

Kyrkoherde Stefan Andersson berättade historien om kyrkans arbete i Nacksta och planerna för framtiden. Han berättade om startskottet för projektet *Forza Nacksta* och om problematiken att religiösa samfund inte får söka bidrag hos kommunen. Därför bildades istället en ideell förening för att kunna söka bidrag. Föreningen består idag av representanter från kyrkan, Nackstagruppern, Sadaka, SDFE, Frälsningsarmén, GIF Sundsvall, KFUM Kometerna och Fritidsgården. Föreningen *Kongo i mitt hjärta* är också intresserad av att vara med i föreningen.

Kyrkoherden berättade också om Nackstakarnevalen som föreningen arrangerar. Christin Strömberg informerade hur ansökan till projektet gått till: huvudmålsättningen för Forza Nacksta 2.0; ett nytag i arbetet, är ett interkulturellt centrum, utvecklad badet, Nackstakarnevalen. Man vill att alla verksamheter bygger på underifrån perspektiv, samt planerar för ett lokalt kulturråd i området. När projekttiden för Forza Nacksta 2.0 tar slut om ca 3 år, går allt tillbaka till Forza Nacksta. Förhoppningen är att projektet ska bidra till minskade klyftor i området.

Den Interkulturella föreningens intention är att vara en ideell förening med ett nära samarbete med de kommunala intressenterna. Yamandu Pontvik berättade också om *Sång och språk* i Nacksta som ett led i integrationen.

Reijo Oivaeus berättade om studiebesök i Mölndal och tankarna kring integration och mötet med andra kulturer. I mötet med de romska ungdomarna har Reijo Oivaeus och Yamandu Pontviks kompetenser med sina bakgrunder som födda i andra länder varit ovärderlig.

Erik Sandberg berättade om projektet *Make Sense*, ett Fead-finansierat projekt som sträcker sig t o m september 2018. Projektet ska bidra till social inkludering och ökad egenmakt hos EU-medborgare som lever i social och ekonomisk utsatthet. Tillsammans med frivilligorganisationer och kommunerna har projektet skapat mötesplatser i Umeå, Örnsköldsvik och Sundsvall.

Biskopen tackade alla för en givande information.

Lunchmusik i Gustav Adolf kyrkan

Biskop Eva med sällskap besökte Gustav Adolf kyrka och lyssnade på lunchmusiken som leddes av organisten Otto Ratz på kyrkoorgel samt Mats Ottesen på flöjt och saxofon.

Sång för hälsan, Kyrkans Hus

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson kyrkorådsordförande Maria Antonic, körledare Yamandu Pontvik, kontraktsprost Anna-Maria Larsson, biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare.

Sång för hälsa- kören med ett drygt 40-tal sångare under ledning av Yamandu Pontvik, bjöd på några sånger från sin repertoar. Denna kör möts var fjortonde dag, vid åtta tillfällen nu under våren och avslutningstillfället brukar ske i form av en utflykt med middag.

Biskopen tackade för en trevlig stund och uppmanade körmedlemmarna att aldrig sluta sjunga.

Finska träffpunkten, Kristinelund

Varje vecka träffas man på äldreboendet Kristinelund sedan starten 8 september 2016. Till träffarna kommer det folk från hela Sundsvalls kommun. Här ges tillfälle till att prata finska, få information om aktuella händelser i kyrka och kommun, gympa och fika tillsammans.

Sundsvalls kommun är sedan 1 februari 2014 ett finskt förvaltningsområde, något som bland innebär att kommuninvånare har rätt till äldreomsorg på finska. Långtgående planer finns för att starta ett demensboende för finskspråkiga.

Denna gång var Pirjo Linna Avarre, kommunens samordnare för nationella minoriteter med och berättade om sin verksamhet. Man har bland annat givit ut en rapport om äldre finskspråkigas situation i kommunen. Man har också låtit skriva en bok om svejdefinnarna i Stöde och arbetar över lag med att lyfta fram finsk kultur. Man har också arbetat fram ett språkpaket på finska till småbarnsfamiljer. I Nacksta församlingshem har man startat en sygrupp för finsk-romska kvinnor.

Biskopen tackade för ett givande möte.

Biskopen och kontraktsprosten gjorde sedan ett besök i verksamheten *Bunne* i Kyrkans Hus – ett musikkoncept för barn med funktionsnedsättningar.

Samling med förtroendevalda, Kyrkans Hus

Närvarande: Camilla Ehn, Åsa Englund, Håkan Lindén, Ulf Bylund, ordförande fullmäktige Gurli Säll Åström, Lars-Olof Boström, Hugo Bolin, kyrkorådets ordförande Maria Antonic, Laila Ågren, Sig-Britt Eriksson, kyrkoherde Stefan Andersson, Göran Lundstedt, Anna-Maria Larsson, Patrik Gustavsson, Cathrine Strand, Priscilda Helenius.

Biskopen inledde med att berätta om vad en visitation innebär.

Hon konstaterar att kyrkorådets ansvarsområden är att se till att den grundläggande uppgiften utförs.

Vad är det viktigaste och bäst av det som görs i Sundsvalls församling? Vad gör er stolta? Bön/mässor varje dag och att det kommer mycket folk till dessa. Gudstjänsttäteten, Nacksta-projektet, barn- och ungdomsverksamheten, verksamheterna i Skönsmon, att få sjunga i kör, att vara med och påverka i kyrkorådet, kyrkan som kulturbärare, bredden på verksamheter, att man har många konfirmander, att fler och fler döps, att personal kommer till kyrkorådet och berättar om sina verksamheter, onsdagarnas soppmässor, bredden på kyrkomusiken, diakonin i alla dess form, integrationsarbetet, god stämning i kyrkorådet, kyrkan viktig i samhället i glädje och sorg, viktigt i mötet med människor i sorg, man har bra kommunikation.

Vad ser ni som utmaningar för just Sundsvalls församling i framtiden? Viktigt att kyrkorådet ligger i framkant i framtidsspaningen. Medlemstappet, att få inträden i stället för utträden, hur får man dopet att bli angeläget för föräldrar, bli bättre på att berätta för medlemmarna vad de får för sin medlemsavgift, att sänka tröskeln för att få människor att komma till kyrkan, att våga sticka ut hakan för de som inte har en egen röst, att kunna fortsätta med sjukhuskyrkan för att satsa på att möta dem som är mest utsatta, att kunna avgöra i vilka sammanhang man ska synas ute i samhället, varsam med traditionen men också framåt- och utåtriktad, att i mycket större utsträckning arbeta med volontärer, högmässa på engelska en gång i veckan för att möta icke svensktalandes behov, göra mer för flyktingarna, förändringar i skatteverkets sätt att utdebitera medlemsavgifter och hur kyrkan ska organiseras i framtiden.

Medskick till biskopen – det är viktigt att kyrkan är tar tydlig ställning i olika frågor, till exempel är det viktigt att tydligt ta ställning i kvinnoprästfrågan.

Prognoserna säger att det ekonomiska underlaget för kyrkan i helhet kommer att minska 30 procent under de närmaste 10 åren. Man behöver därför ha god framförhållning och inte blunda för den verklighet man står i. Biskopen säger att det är viktigt att vi fortsätter vara kyrka men ställer frågan om hur vi vara den kyrkan i framtiden.

Hon betonar att man som förtroendevald främst har att svara upp mot kyrkoordningen och inte mot den egna nomineringsgruppen. Hon betonar också att vara arbetsgivare idag kräver att man har kompetens och kunskap för att svara upp mot samhällets alla lagar på detta område.

Med anledning av nya regler från Arbetsmiljöverket (AFS 2015:4 som gäller från 31 mars 2016) som bland annat reglerar kunskapskrav, mål, arbetsbelastning, arbetstid och kränkande särbehandling där kravet på arbetsgivaren skärps undrar biskopen om man i kyrkorådet pratar om arbetsmiljö. Man svarar att det gör man och under en runda framkommer det att det finns förtroendevalda med bakgrund i arbetsmiljöarbete i sitt yrkesliv vilket hon konstaterar är en stor tillgång. Man berättar att arbetsmiljöarbetet är något man kontinuerligt arbetar med men att det främst är frågor för

personalutskottet/au. Man är på gång att skapa en skyddskommitté något man ska ha om man är fler än 50 anställda. Biskopen betonar att det är väsentligt att man vid varje ny mandatperiod ser till att nyutträdde får utbildning kring arbetsmiljöansvaret. Ordförande berättar att man också håller på att skapa ett årshjul för arbetsmiljöarbetet.

Biskopen påpekar att också personalen behöver kontinuerlig fortbildning i arbetsmiljöfrågor. Hon uppmanar till att man via enkätfrågor tar tempen på arbetsmiljön och utifrån en sådan sedan gör en handlingsplan för att åtgärda de eventuella brister som enkäten visar på. Hon säger också att det är viktigt att man kontinuerligt arbetar med frågor kring styrning och ledning.

Biskopen tackar för ett givande samtal och önskar kyrkorådet lycka till med sitt arbete och kommande kyrkoval.

Dagen avslutades med en gemensam middag i Martin Luther-salen dit alla anställda och förtroendevalda inbjudits.

Fredag den 17 mars

Besök på Mellannorrlands Hospice vid Sidsjön

Åsa Pellikka, verksamhetschef, tog emot och berättade om verksamheten och visade runt. Matthias Brian, medicinskt ledningsansvarig, anslöt också till gruppen. Deltog gjorde också Sven-Erik Karlsson, pastor i Elimkyrkan i Sundsvall som också arbetar i sjukhuskyrkan. Jan Bränström, präst i församlingen i sjukhuskyrkan; på sjukhuset, på hospice och på rättspsykiatriska kliniken berättade också om sitt arbete.

Biskopen tackade för ett mycket givande besök och önskade lycka till i det fortsatta arbetet.

Rundtur – kapell, kyrkor och kyrkogårdar

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådsordförande Maria Antonic, kyrkogårds- och fastighetschef Bengt Olov Wallin, biskop Eva Nordung Byström med stiftsmedarbetare.

Rundturen startade på Gustav Adolf kyrkogården som invigdes 1882. Kyrkogården är på 10-10,5 ha, har 8 500 gravrätter och över 1 000 återlämnade gravar. På 1990-talet skaffade man en automatisk bevattningsanläggning. I och med att kyrkogården är så stor har man problem med biltrafik på begravningsområdet.

Biskopen fick en visning av kyrkogårdens kolumbarium som är K-märkt. Nischerna är numrerade men på ett relativt enkelt sätt, biskopen uppmanade församlingen att åtgärda detta och kyrkogårdsföreståndaren berättade att man planerar att numrera på platta istället.

2005 var senaste gravsättningen på kyrkogårdens mosaiska begravningsplats. Muren runt kyrkogården har inneburit ett kostsamt underhåll för församlingen. Minneslundan invigdes 2015. Mausoleum finns på kyrkogården samt även askgravplatser som man anlägger i återlämnade gamla gravplatser.

75 % av församlingens begravingar sker i gravkapellet. Vid borgerlig begraving finns möjlighet att automatiskt hissa ner en neutral tavla över kapellets sakrala bild. I kapellets källare finns även det gamla krematoriet kvar. Det byggdes 1930 och användes under 75 år, de sista två åren med dispens. Det står nu kvar av ekonomiska skäl då det blir väldigt dyrt att demontera. Kylrum finns med plats för 18 kistor, även frys

finns. Kapellet har bisättningsrum där bårtäcke finns. Församlingen har inget bårtäcke för barnkistor.

Kyrkogårdschef Bengt Olov Wallin berättade att man har planer på att göra så att gravplatserna kan hittas via GPS.

Nästa besök gjordes i kyrkogårdspersonalens ekonomibyggnader i Skönsmon som invigdes 1985. Där finns garage, verkstad, snickeri och förråd förutom personalutrymmen. Biskopen konstaterade att det finns gott om utrymmen och att dessa är välskötta. Kyrkogårds- och fastighetschefen berättade att man nu håller på att gå över från bränslelivna maskiner och verktyg, till el- och batteridrivna sådana.

Församlingen har åtta anställda på kyrkogårdarna, 34 st med säsongsarbetare och vikarier. Inga ungdomar anställs för detta arbete. För att få anställning krävs egen bil och körkort. Man har delat upp så att det är 5-6 arbetslag som arbetar på Gustav Adolf kyrkogården och två arbetslag på kyrkogårdarna i Skönsmon.

Samtal med kyrkogårdspersonalen, i samband med besöket ekonomibyggnader Skönsmon

Närvarande: kyrkoherde Stefan Andersson, komminister Göran Lundstedt, kyrkorådsordförande Maria Antonic, kyrkogårds- och fastighetschef Bengt Olov Wallin, kyrkogårdspersonalen Thomas Andreasson, Anna-Lisa Bergström, Johnny Eriksson, Kenth Eriksson, Nils-Erik Eriksson, Niclas Häggström samt Sven Romberg.

Biskop Eva hälsade alla välkomna och berättade vad en visitation är.

Därefter bad hon personalen berätta om hur gravsättningarna i församlingen sker. Vid gravsättning av kista gräver man 2 m djupt vid grävning nr 1 och vid grävning nr 2 gräver man 1,30 m djupt. I första hand sker nedsättning av kistan med kistvagn med kistsäkrarkran. Graven fylls igen manuellt 40-50 cm och därefter sker det maskinellt. Man fyller upp så att det blir gravkullar. Det är alltid minst två personer med vid grävning.

Biskopen undrade om man har samtal om etik på kyrkogården och om församlingen har regler för arbetet? Församlingen har riktlinjer för grävning och det görs alltid en riskanalys och konsekvensanalys vid varje gravsättning. Det finns protokoll för detta. Endast vid särskilda tillfällen sker kistsänkningen manuellt. Ungefär varannan månad sker det att anhörig finns med vid gravsättningen och då sker kistsänkningen manuellt med klädd grav.

Församlingen har som rutin att om inget intyg finns på gravsättningen så skrivs ingen arbetsorder ut. Samtalet rörde också de muslimska gravplatserna som finns i församlingen och relationen till anhöriga.

Bengt Olov Wallin och Thomas Andreasson sköter fastighetsförvaltningen. När det gäller maskinparken så finns mycket på plats på respektive kyrkogård men man åker också emellan med maskiner.

Det är ungefär 230 grav/urnnedsättningar per år i församlingen. När det gäller borgerliga begravningar så är det ungefär 12-13 procent av alla begravningar.

Biskopen och personalen samtalade om begravningsseden och de förändringar som håller på att ske med denna, både när det gäller svenskkyrkliga begravningar samt det mångkulturella samhället som också kan ge konsekvenser på hur man vill att akten ska genomföras. Man konstaterade att 30-dagarsregeln innebär en del problem då alla församlingar inte gör lika, vilket innebär att de anhöriga har synpunkter på detta då

Sundsvalls församling strikt håller sig till denna regel. Biskopen uppmanade dem att följa begravningslagen då det är viktigt att kyrkan sköter sitt åtagande. Det är viktigt att fortsätta samtalet om detta i kontraktet, så att regeln efterföljs av samtliga församlingar.

Man ser ett kommande problem i att clearingen mellan församlingarna tas bort. Bengt Olov Wallin berättade hur diskussionerna nu pågår mellan huvudmännen. Biskopen rekommenderade dem att ta ett gemensamt samtal huvudmännen emellan tillsammans med arbetsgivarorganisationen.

Biskopen tackade för ett givande samtal med gott fika och berömde personalen för ett viktigt och bra jobb.

Därefter följde besök på Skogskyrkogården, Skönsmon som invigdes 1985. Där finns minneslund, askgravlund, askgravplats, urn- och kistgravplatser. Klockstapeln är skänkt av Gränges aluminium, Sundsvall. Det finns även muslimsk begravningsplats på kyrkogården.

Skönsmons kyrka: Alla församlingens fastigheter har fjärrvärme, utom kapellet i på Skönsmons kyrkogård. Man planerar att handikappanpassa huvudentrén till kyrkan, för närvarande är handikappentrén via sakristian. Kistvagnen förvaras i vapenhuset, under en specialbyggd soffa som är tillverkad av lokalt snickeri. En lyckad lösning att på smakfullt sätt lösa förvaring då det är brist på utrymme. Kyrkan har putsad fasad på utsidan som varit illa och församlingen har sökt KAE-bidrag för reovering av denna.

Kyrkogården Skönsmon har ca 1 500 gravplatser varav 1 000 nu nyttjas. Personalen har själv planat ut en tidigare sluttande yta och byggt en fin mur för att bereda mer plats och underlätta tillgängligheten för kyrkogårdens besökare.

Gravkapellet Skönsmon byggdes på 1950-talet. Det finns ca 40-50 platser för begravningsgäster och vid borgerlig begravning finns möjlighet att automatiskt hissa ner en neutral tavla över kapellets sakrala bild. Finns inte handikappanpassad toalett. Kapellet har kyl för 4 kistor.

Sundsvall Gustav Adolf kyrka som invigdes december 1894 är uppförd i rött tegel i nygotisk stil och vilar på en sockel av granit, taktäckningen består av skifferplattor. En omfattande reovering skedde 1950-1952, samt även 1988-1989. Kyrkan är uppvärmd med fjärrvärme och man har smakfullt löst radiatorernas placering så att dessa är laserskurna för att passa in i varje öppning längs långsidorna och därmed inte stör utseendemässigt. Man har löst förvaring av kistvagnen med att placera den i nyproducerad sittbänk med möjlighet att hänga ytterkläder.

Biskopen kunde konstatera att man har god förvaring av de kyrkliga textilierna. Sakristian har försetts med specialbyggda garderober för de kyrkliga dräkterna, från samma lokala snickare som gjort sittbänken.

Biskopen tackar för besöket och konstaterar att allt verkar vara i god ordning.

Söndag den 26 mars

Visitationsmessa firades i Gustav Adolf kyrkan under ledning av komminister Göran Lundstedt. Medverkade gjorde församlingens musiker och körer, kyrkvårdar, församlingens präster och diakoner samt biskopen som celebrerade och dessutom läste upp sitt visitationstal i kyrkan i samband med högmässan.

Vid efterföljande lunch i Martin Luthersalen.

Visitationstal i Sundsvalls församling

26 mars 2017

Kära vänner i Sundsvalls församling. Så givande och inspirerande det varit att få möta er vid denna visitation! Stort tack till kyrkoherde Stefan Andersson och vikarierande kyrkoherde Göran Lundstedt för ett gott värdskap och tack till volontärer, anställda och förtroendevalda som ställt upp och visat vad församlingen är och gör.

I mitt visitationstal kommer jag lyfta det viktigaste jag mött och iakttagit under visitationen. Vid det efterföljande kyrkkaffet i Kyrkans Hus kommer ni sedan få tillfälle att ställa frågor utifrån mitt tal. Talet kommer även att läggas ut på stiftets hemsida under fliken *Biskop*. En mer utförlig redovisning av visitationen kommer senare att sammanställas i en visitationsrapport bestående av minnesanteckningar från visitationsdagarna, uppgifter om församlingens ekonomi och förvaltning, mitt visitationstal samt en åtgärdslista baserad på visitationens resultat. Rapporten lämnas till domkapitlet, stiftsstyrelsen, stiftskansliet samt till kyrkorådet. Stiftskansliet kommer därefter att bistå med stöd och rådgivning för de åtgärder som visitationen pekat på. Detta skall ske så snart det praktiskt är möjligt, dock senast innan nästa visitation som sker om cirka 6 år – då som en prostvisitation.

Enligt Kyrkoordningen, som är hela Svenska kyrkans gemensamma styrdokument och som varje församlings anställda och förtroendevalda måste följa, skall biskopen och stiftet ”för gemenskapens och enhetens skull” bland annat genom visitationer utöva en särskild ordnad tillsyn över församlingarna. Orsaken till detta är enligt inledningen till den trettionde avdelningen i Kyrkoordningen att församlingarnas självstyre skall utövas inom ramen för kyrkans gemensamma bekännelse och ordning.

Som ett av verktygen för denna tillsyn finns den så kallade församlingsinstruktionen. Den utfärdas av domkapitlet sedan församlingens kyrkofullmäktige och kyrkoherden var för sig godkänt den. Sundsvalls församlings senaste församlingsinstruktion utfärdad av domkapitlet 18 mars 2016 har alltså funnits med i bakgrunden under min visitation hos er. I er församlingsinstruktion finns en övergripande vision som lyder: ”*Sundsvalls församling är en öppen gemenskap som möter människor där de är och erbjuder ett sammanhang att reflektera över och växa i sin kristna tro.*” Under den gångna visitationsveckan har jag i möten och samtal med personal, förtroendevalda och volontärer samt i samband med besök i flera av församlingens verksamheter, fått anledning att pröva denna vision.

Är Sundsvalls församling en öppen gemenskap? Bli människor mötta där de är? Och erbjuds det sammanhang där man både får möjlighet att reflektera över och växa i sin kristna tro?

Jag vill påstå att det är så. Genom alla verksamheter, från minsta spädbarn till vuxna och äldre och genom det förhållningssätt som medarbetarna har till alla de människor som de möter varje dag så finns en genuin strävan efter att möta varje människa som den är och få den att känna sig hemma och välkommen, inte minst i mötet med utsatta människor och människor i svåra situationer. Som en av de anställda sa vid ett av våra samtal förra veckan: *”det är viktigt att skapa förtroende och tillit på riktigt och över tid”*.

Ni har ett församlingskansli med en personal som är ”fantastisk” enligt församlingens övriga medarbetare. Här sköts det administrativa arbetet såväl som alla möten med både allmänhet, anställda och förtroendevalda på ett uppskattat och mycket tjänstvilligt sätt. Detta har stor betydelse för upplevelsen av vad församlingen och Svenska kyrkan är och står för.

Ni har, till skillnad från många församlingar ett arkiv i gott skick. Se till att ni fortsätta att utveckla det och hålla det i god standard. Ni har också fått både beröm och goda råd från kyrkobokföringsinspektören att följa upp. Jag vill tydligt stryka under vikten av att er församlings ledning uppfyller kansliets önskan om en utbildning för all berörd personal i Svenska kyrkans nya organisations- och verksamhetsregister, Kyrksam. Jag uppmanar också kyrkorådet som ju är församlingens arbetsgivare och därmed ansvarig för arbetsmiljön och för att församlingens ledningsorganisation skall fungera, att genast lösa problemet med avsaknaden av kanslichef och HR-sakkunnig.

Församlingens vaktmästare, lokalvårdare och värdinnor gör ett fantastiskt jobb. Serviceinriktade och med god omsorg tar de sig an de absolut mest grundläggande behov som besökare och församlingens medarbetare har för att all verksamhet ni bedriver skall fungera. Jag är verkligen imponerad över att ni har så generösa öppettider både i GA-kyrkan och flera av era övriga lokaler och noterar med tacksamhet att ni är väl medvetna om att denna öppenhet också medför en större utsatthet för hot för denna yrkesgrupp samt att ni också vidtagit åtgärder för att stärka deras säkerhet.

Jag vill här passa på att betona behovet av fortbildning för service- och administrationspersonalen. Alla anställda i Svenska kyrkan har enligt våra avtal rätt till årlig fortbildning, men det är lätt att dessa personalgrupper glöms bort i den årliga fortbildningsplaneringen.

Jag har under visitationsveckan också fått se prov på en imponerande musikverksamhet som spänner från en liturgisk gudstjänstmusik och konsertverksamhet på hög nivå till en musikverksamhet som utgår ifrån och tydligt betonar den diakonala och social aspekten av musik i alla dess former. Jag måste säga att jag personligen blivit väldigt berörd av denna bredd. Det är så här kyrkans musikverksamhet skall bedrivas. Martin Luther, vår store reformator, menade att kyrkans musik hade ett enda uppdrag: att vara bärare av, evangeliet om hur Gud älskar och vill möta varje människa som den är. Därför, menar jag, måste vi låta alla toner och harmonier få ljuda i vår kyrka. Jag gratulerar er till att ni lyckas så bra med det. Ni har ett fantastiskt musikerkollegium som ni måste ta väl hand om. Som både ni och musikerna själva är väl medvetna om så riskerar konstnärssjälur i sin iver att ständigt flöda att tappa respekten för både sina egna och för sin organisations gränser.

En annan grupp som ständigt flödar över och som också behöver omsorg för egen del är diakonerna. Ja, ni är verkligen en diakonal församling. Både i ert förhåll-

ningssätt i allt ni gör och i det faktum att ni satsar stort med många anställda diakoner som utför ett imponerande diakonalt arbete i samhället. Tack för det. Vi vet att diakonin tillsammans med musiken och kyrkobyggnaden är den tyngsta anledningen till att medlemmar stannar i vår kyrka. Jag undrar om sundsvallsborna är medvetna om hur stor skillnad ert diakonala arbete gör för många av innevånarna i er stad.

Det är också gott att höra att ni på allvar har börjat utveckla er volontärverksamhet. Vi måste alla vara väl medvetna om att vi aldrig kan bygga kyrka på anställda. Vi kommer aldrig att kunna leva vidare som kyrka utan våra medlemmars delaktighet.

I arbetet med att utveckla er volontärverksamhet vill jag särskilt peka på ert ansvar att få de unga delaktiga. Ni har ju redan unga volontärer i er församling, de unga ledarna som är duktiga och väl utbildade genom det utbildningsprogram för unga ledare som stiftet bedriver tillsammans med församlingen. Ta vara på dessa ungdomar i utvecklingen av ert volontärarbete.

I det diakonala arbetet möter vi förutom diakonerna och musikerna även prästerna. Det gäller både i er verksamhet med flyktingar, migranter och utlandsfödda, olika samtals- och studiegrupper samt institutionssjälavården på sjuhuset, Hospice och rättspsykiatri. I mötet med anställda, patienter och anhöriga på de olika vårdinrättningarna är det inte ovanligt att kyrkans medarbetare får möta människor som tydligt uttrycker att sjukhuskyrkans verksamhet och mötet med människor i sorg och kris verkligen motiverar deras medlemskap i Svenska kyrkan. Som någon sa vi ett av våra samtal den gångna veckan: *”Om inte kyrkan är en del av samhället så har kyrkan ingen framtid”*.

Prästerna arbetar målmedvetet och ansvarsfullt med sina uppdrag i samband med förrättningar och gudstjänster, vilket ni har många av varje vecka. Jag märker att det också för er är viktigt att möta alla dessa människor i både glädje och sorg med stor omsorg och respekt. Men även ni präster ger uttryck för att ni behöver mer stöd och omsorg i er arbetssituation.

Ett viktigt uppdrag för prästkollegiet är att verka för att under flera av veckans dagar erbjuda andliga rastplatser och oaser i era lokaler genom olika former av stilla stunder, gudstjänster och andakter. Jag gläder mig över att flera övriga medarbetare och även volontärer finns med i detta arbete och att ni förutom kyrkvårdsgruppen även har gudstjänstvärdar, samt att ni ger musiken en viktig plats i ert gudstjänstliv.

När det gäller era gudstjänster är det två saker jag vill lyfta fram för bearbetning inför framtiden. Jag vet att min företrädare påpekat för er att ni måste vara mer trogen vår kyrkohandbok i era gudstjänster. Jag tänker inte betona detta mer just nu än att säga att jag förväntar mig att ni arbetar utifrån den uppmaningen när det blir dags att förbereda sig för övergången till en ny kyrkohandbok. Det andra jag vill be er om inför arbetet med den nya kyrkohandboken är att ni gör en ordentlig genomlysning av huvudgudstjänsterna ur ett barnrättsperspektiv. Det är ett fint arbete ni gör med minikyrcan på måndagarna, men erfarenheterna från den verksamheten borde också regelbundet avspeglas i söndagens huvudgudstjänst. Ett tips på hur ett sådant arbete kan genomföras finner ni i Kyrkans tidning nummer 11 från år 2017 som beskriver hur domkyrkoförsamlingen i Strängnäs har arbetat för barnens bästa i församlingens gudstjänster.

I församlingen har ni ett väl utvecklat och genomtänkt konfirmandarbete där även vuxenkonfirmation ingår vilket är mycket bra. Konfirmationsundervisning för våra ungdomar ger en god grund för både verksamheten med unga ledare och för att vi får småbarnsföräldrar som låter döpa sina barn. Vuxenkonfirmationen som ni erbjuder möter ett stort kunskapshål hos vår vuxna befolkning som jag vet att många längtar efter att fylla. Jag tror därför att det vore gott om ni satsade än mer på marknads-föring av vuxenkonfirmation, gärna kompletterad med ett tydligt erbjudande om kristensdomsundervisning även för konfirmerade vuxna.

Er verksamhet för barn och unga har också imponerat på mig. Vilket fantastiskt entusiastiskt pedagogarbetslag ni har skapat och så mycken och fin verksamhet de bedriver! Det gäller inte minst de olika aktiviteter som ni erbjuder skolorna. Att ni får ha denna breda verksamhet tillsammans med skolorna är ett gott bevis på hur professionella, lyhörda och kompetenta ert barn- och ungdomsarbetslag är, vore det inte så skulle de aldrig bli insläppta på skolorna. Att få vara med och ge våra skolbarn kunskap i etik och människovärde samt om våra kyrkliga högtider och traditioner är ett stort och viktigt uppdrag. Jag vill verkligen betona vikten av att kyrkorådet förstår vilken viktig insats detta är för kyrka och samhälle. Barn och ungdomar är både kyrkans och samhälles nutid och framtid. Det vi sår eller missar att så i den unga vårens jord kommer vi att med glädje eller sorg få skörda inom en snar framtid.

Jag har också besökt de flesta av era fastigheter, sett era kyrkogårdar och orienterat mig i er kyrkogårds- och fastighetsförvaltning. Också här får ni med beröm godkänt. Ni har, så vitt jag har uppfattat det, goda planer för utveckling och underhåll av fastigheter och kyrkogårdar. Ni har ett kompetent och arbetsvilligt arbetslag som också förstått vikten av ett gott bemötande och etiskt förhållnings-sätt i sin verksamhet. Även här vill jag påminna arbetsgivaren om det viktiga i årlig kompetensutveckling för all personal. Detta gäller inte minst fortbildning i att möta människor i sorg och kris. Ett behov som kyrkogården personal delar med alla övriga personalgrupper som inte självklart fått med detta i en yrkesut-bildning.

Kyrkogårdens personal är precis som expeditionspersonal, vaktmästare, lokalvårdare och värdinnor för många människor de första och ibland de enda representanterna för er församling som allmänheten möter. Dessa möten kan därför i flera fall bli väldigt avgörande för våra medlemmar och därmed för församlingens liv och framtid.

Sedan den förra visitationen har ni digitaliserat er förteckning av de kyrkliga inventarierna vilket jag noterar med tacksamhet. Det är gott och bra och betyder också att stiftet på ett mycket bättre sätt än tidigare kan bistå med inventering och råd i vården av dessa.

Ni har också arbetat med det digitala fastighetsregistret vilket är nödvändigt inför genoförandet av det nationella fastighetsregister som kyrkomötet beslutade om i november 2016. Denna förändring kommer också så småningom att påverka skrivningen i er nästa församlingsinstruktion som skall kompletteras med uppgifter som berör er fastighetsförvaltning. Vi återkommer från stiftet om något år med mer information om detta.

När det gäller er ekonomiska förvaltning uppmana jag er att gå över till den nya verksamhetsindelningen. Denna nya indelning har lämnat den klumpiga och i många fall för vår verksamhet, opedagogiska kommunala mall som är en rest från

statskyrkotiden och är nu bättre anpassad till kyrkans verksamhet och statistikrapportering. Rätt använd underlättar den väsentligt för den administrativa personalen och för dialogen mellan förtroendevalda och anställda i arbetet med verksamhetsplan, budget och verksamhetsuppföljning.

Jag vill också slutligen uppmana er förtroendevalda om två saker.

För det första att genomlysa ert arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar. Ni behöver se igenom och bearbeta er arbetsmiljöpolicy och ert systematiska arbetsmiljöarbete inte minst när det gäller styrnings- och ledningsfunktionerna på er arbetsplats. Jag vet att ni föredömligt har gjort arbetsmiljökartläggningar utifrån arbetstagarnas arbetsmiljö. Men ni behöver också fördjupa er kunskap i ert ansvar kring styrning och ledning. Att ni förstått att ni måste ha en skyddskommitté på er arbetsplats är ett gott första steg i det arbetet. Att ni inte har en kansli-chef och att ni behöver en ständigt vikarierande kyrkoherde är något ni behöver fundera på i nästa steg.

Det andra ni behöver fundera på är er framtid ur en ekonomisk synvinkel. Även om ni just nu har en god ekonomi och befolkningen i Sundsvalls kommun ökar så minskar medlemsunderlaget även i er församling och detta går snabbare än vi tidigare förutspått. Också ni kommer att märka av kyrkans intäktsminskning som i snitt för Härnösands stifts församlingar beräknas till minus 30 procent under den närmaste 10-års perioden. Ni måste därför genomlysa alla utgifter, se över era policydokument vad gäller resor och representation och i övrigt bli tydliga med hur ni på bästa och mest etiskt försvarbara sätt använder medlemmarnas pengar i allt ni gör. För enligt kyrkoordningen skall alla era verksamheter, oavsett det gäller förvaltning av ekonomi och fastigheter eller församlingsverksamheten, alltid utgå ifrån eller vara en konsekvens av församlingens grundläggande uppgift: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission och ingenting annat. Det är endast för detta församlingens resurser skall användas.

I övrig hoppas jag att ni förstått att ni har all anledning att sträcka på er.

Sundsvalls församling är en fantastisk församling, med imponerande verksamhet och kompetenta och arbetsvilliga medarbetare. Ni kan verkligen vara glada och stolta över det!

Jag vill nu avsluta mitt tal med att ge er två verser ur dagens episteltext från Kolosser-brevet:

*Han (Jesus) finns före allting och allting hålls samman i honom.
Och han är huvudet för kroppen, för kyrkan.*

Ordet kyrka i den grekiska grundtexten, Kyriakos, betyder Guds Hus, inte hus i betydelsen byggnad utan i betydelsen familj, såsom vi använder det i begreppet "Kungahus". Kyrkan är alltså Guds familj, en benämning på alla döpta, alla som på något sätt vill följa, tillhöra, hoppas på eller söka Gud. Huvudet för denna världsvida, globala gemenskap som Svenska kyrkan är en del av är Jesus Kristus. Det betyder att allt kyrkan är och gör skall utgå ifrån och vara beroende av honom. Så av allt jag nu sagt och av allt som kommer att framgå av protokollet och åtgärdslistan så måste dock alltid detta komma först: Äran och tacket för allt det goda tillhör Gud och kraften och styrkan för att orka, för att vara kloka och goda medarbetare i Guds familj, i kyrkan, kommer också från Gud. Så först och sist. Lämna alltid allt till Gud och vila varje dag i Guds nåd. Därför vill jag avsluta mitt tal med följande ord:

Tack Gud – och tack alla i Sundsvalls församling för allt gott verk. Amen

*Eva Nordung Byström
Biskop i Härnösands stift*

HANDLINGSPLAN

med anledning av biskopsvisitationen 14-17, 26 mars 2017

Bör åtgärdas

	Tidsplan	Ansvarig	Klart
Att se över KBOKS- protokollet och åtgärda det som påpekas där.			☐

Rekommendationer

	Tidsplan	Ansvarig	Klart
Att bara en person arbetar med församlingens sociala medier skapar en sårbarhet som skulle kunna avhjälpas om det fanns någon form av backup vid sjukdom och ledigheter.			☐
Att fortsätta se över ledningsfrågan för kansliet med bland annat tillsättning av HR-kompetens och eventuell kanslichef.			☐
Att genomlysas och se över ledningsorganisationen och se över nuvarande ordning med biträdande kyrkoherde närvarande i arbetsutskottet.			☐
Arbetsmiljö Att göra det möjligt för personal att få gå i handledning för samtal kring gränsdragningen mellan arbete och fritid.			☐
Att vid varje ny mandatperiod se till att nyvalda får utbildning i arbetsmiljöansvaret.			☐
Att ”ta temperaturen” på arbetsmiljön genom enkät och utifrån denna göra en handlingsplan.			☐
Administration/ekonomi Att kontraktet eller församlingar i kontraktet går samman och ber stiftet om kurser i Kyrksam.			☐
Att se till att personalen får gå kurser i arkiv och diarie.			☐
Att fundera ytterligare på om man inte ska börja använda den nya verksamhetsindelningen.			☐
Att ställa in sig på att inom en femårsperiod gå över till kyrkans gemensamma IT-lösning GIP.			☐

forts ▶ ▶

	Tidsplan	Ansvarig	Klart
<p>Begravning Att medverka till att man i kontraktet fortsätter samtalet kring 30-dagarsregeln mellan dödsfall och kremering eller gravsättning för att hitta en samsyn kring tillämpandet av den.</p>			○
<p>Att med anledning av clearingen mellan församlingarna tas bort fortsätta samtalet huvudmännen för begravningsverksamheten emellan och göra det tillsammans med arbetsgivarorganisationen.</p>			○

Tips!

Att medverka till att i kontraktet skapa en mötesplats för värdinnor. Inledningsvis kan man kartlägga hur många som finns i kontraktet och utse en kontaktperson i församlingen.

Att i väntan på ny kyrkohandbok ta tillfället i akt och reflektera över hur man nu firar gudstjänst och vad man vill ska vara utmärkande för församlingens gudstjänster även i fortsättningen samt gör en ordentlig genomlysning av huvudgudstjänsterna ur barnrättsperspektiv.

Att låta all personal som möter människor i kris och sorg ska ges möjlighet att samlas för att gemensamt reflektera över denna del av arbetet.

Att satsa mer på marknadsföring av den vuxenkonfirmationsundervisning som ges gärna kompletterad med ett tydligt erbjudande om kristendomsundervisning även för konfirmerade vuxna.

Medskick till stiftet:

- Man önskar att få återkoppling från stiftet när man skickar in bidragsansökningar m m. Gärna en kvittens på att handlingarna kommit fram och när bidrag väl betalas ut önskar man en tydlighet i vad utbetalningen gäller.
- Med anledning av ny dataskyddslag i april/maj nästa år vore det bra om stiftet kunde se till att utbildning genomförs i god tid. Samtliga pastorat i stiftet berörs och alla behöver utbildning samtidigt.
- Att stiftet anordnar grundutbildning i Kyrksam.
- Att stiftet regelbundet anordnar utbildningar i arkiv och diarie och att den kompetensen borde finnas permanent på stiftet då alla församlingar har behov av utbildning och stöd.

ANSTÄLLDA

Hilma Andersson	Församlingsdiakon
Stefan Andersson	Kyrkoherde
Thomas Andreasson	Fastighetsskötare
Pernilla Backlund	Organist
Rigmor Berglund	Kantor
Marie Bergman	Barn- och ungdomsledare
Anna-Lisa Bergström	Arbetsledare, kyrkogården
Eva Bjerke	Annan kyrkomusiker
Jan Bränström	Komminister
Charlotta Dicklo	Komminister
Johnny Eriksson	Kyrkogårdsarbetare
Kentth Eriksson	Kyrkogårdsarbetare
Lena Eriksson	Kyrkvaktmästare
Nils-Erik Eriksson	Kyrkogårdsarbetare
Catrine Granhammar	Barn- och ungdomsledare
Petra Hamnström	Komminister
Gun Hermansson	HR-specialist
Niclas Häggström	Kyrkogårdsarbetare
Hans Högström	Kyrkvaktmästare
Birgitta Jonsson	Kamrer/ekonom
Gunilla Jonsson	Församlingshemsvärd/husmor
Tomas Jönsson	Komminister
Kristina Kvist	Församlingsdiakon
Minna Lehto	Församlingsdiakon
Ing-Marie Lestander	Kontorsvaktmästare
Maria Lindblom V	aktmästare
Carina Lundberg	Kyrkobokföringsassistent
Göran Lundstedt	Komminister
Agneta Löfdahl	Församlingshemsvärd/husmor
Helena Löfvander	Barn- och ungdomsledare
Anna Lönneborg	Församlingsdiakon
Gunilla Norberg	Assistent
Madeleine Norberg	Församlingshemsvärd/husmor
Robert Nordlund	Barn- och ungdomsledare
Lina Näsholm	Arbetsledare, barn- och ungdom
Reijo Oivaeus	Komminister
Wiola Persson	Sjukhusdiakon
Yamandu Pontvik	Kyrkomusiker
Veronica Pålsson	Städare
Otto Ratz	Organist
Jimmy Redlund-Sandberg	Kyrkogårdsarbetare
Sven Romberg	Kyrkogårdsarbetare
Marina Sandberg	Assistent
Camilla Sellberg	Informatör
Jannika Söderlund	Värdinna
Monica Turesson	Barn- och ungdomsledare
Bengt Olov Wallin	Kyrkogårdschef
Katarina Wallner	Barn- och ungdomsledare
Patricia Åkerlind	Administrativ assistent
Kersti Ålander	Kantor
Ann Christin Öberg	Värdinna

KYRKOFULLMÄKTIGE

Bylund, Ulf	Ordförande
Swenson, Bertil	Vice ordförande
Englund, Åsa	Andre vice ordf
Alexandersson, Fredrik	Ledamot
Andersson, Berit	Ledamot
Andreasson, Per Olof Lennart	Ledamot
Antonic, Maria	Ledamot
Berglund, Thomas	Ledamot
Bolin, Erik Hugo	Ledamot
Boström, Lars Olof	Ledamot
Ehn, Camilla	Ledamot

Eriksson, Sigbritt	Ledamot
Gustavsson, Patrik	Ledamot
Hejbel, Jan	Ledamot
Helenius, Erika	Ledamot
Helenius, Priscilda	Ledamot
Höiby, Karin	Ledamot
Liljengård, Karin	Ledamot
Lindén, Håkan	Ledamot
Lundström, Gösta	Ledamot
Näsholm, Jonas Åke Ingemar	Ledamot
Strand, Cathrine	Ledamot
Svensson, Britt Loman	Ledamot
Teir, Johanna	Ledamot
Thunström, Erik	Ledamot
Väst, Jonas	Ledamot
Ågren, Laila Eleonor	Ledamot
Åström, Gunnar	Ledamot
Åström, Gurli Säll	Ledamot
Bergman, Bo	Ersättare
Danielsson, Siv Maj-Britt	Ersättare
Danielsson, Zaedi	Ersättare
Finnström, Leif Arne	Ersättare
Israelsson, Gunhild	Ersättare
Johansson, Linus	Ersättare
Lindroos, Lars Arne Håkan	Ersättare
Lundgren, Birgit	Ersättare
Nyman, Karl Johnny	Ersättare
Olsson, Anita	Ersättare
Pettersson, Björn	Ersättare
Pettersson, Mary Sigyn	Ersättare
Sillman, Karin	Ersättare
Valfridsson, Elisabet	Ersättare
Vesterlund, Rut Agnes Margareta	Ersättare
Wikner, Birgitta	Ersättare

KYRKORÅD

Andersson, Stefan	Kyrkoherde
Antonic, Maria	Ordförande
Boström, Lars-Olof	Vice ordförande
Bolin, Erik Hugo	Ledamot
Englund, Åsa	Ledamot
Eriksson, Sigbritt	Ledamot
Gustavsson, Patrik	Ledamot
Helenius, Priscilda	Ledamot
Höiby, Karin	Ledamot
Lundström, Gösta	Ledamot
Thunström, Erik	Ledamot
Åström, Gurli Säll	Ledamot
Andreasson, Per Olof	Ersättare
Bylund, Ulf	Ersättare
Danielsson, Zaedi	Ersättare
Ehn, Camilla	Ersättare
Liljengård, Karin	Ersättare
Lindén, Håkan	Ersättare
Strand, Cathrine	Ersättare
Swenson, Bertil	Ersättare
Svensson, Britt Loman	Ersättare
Väst, Jonas	Ersättare
Ågren, Laila	Ersättare

*Källor för faktainsamlingen inför visitationen:
Svenska kyrkans statistikdatabas, församlingens hemsida,
församlingsinstruktionen, Kyrksam, DeDu (fastighetsverket)*

